

Φασουλῆς καὶ Περικλέτους, ὁ καθένας νέτος σκέτος.

Φ.— Ἐνῷ παντοῦ σκορπίζονται τῆς Λευθερίας τὰ δῶρα
γὰ κῦτταξέ τὸ μάρμαρο τοῦ Πατριάρχου τώρα.
Π.— Τι θέλεις νὰ μοῦ πῆς μ' αὐτοῖς;
Φ.— Θέλω νὰ στρέψω πίσω,
θέλω καιροῦ, βρέ Περικλή, παλῆρους νὰ σ' ἐνθυμίσω.

Μαζί μου γύρισε καὶ σὺ
σ' ἐκείνη τὴν ἡμέρα,
ποῦ μὲ λαχτάρα περισσὴ
τὸ στήσαμ' ἐδῶ πέρα.

Θυμίσου τότε, φίλε μου, ποῦ σὲ μυρτιαῖς πατέρι,
τί τοῦπε μεγαλόστομος τοῦ γένους ποιητῆς.
Θαρρῶ καὶ τώρα πῶς ἤγχε φωνὴ Βαλαωρίτη,
Θαρρῶ καὶ τώρα πῶς αὐτὰ διάτορος κηρύττει:
Πῶς μὰς θωρεῖς ἀκίνητος;... κτυπάτε, πολεμάρχοι...
μὴ λησμονήτε τὸ σχοινί, παιδιὰ, τοῦ Πατριάρχου.

Ἄπο τότε τί καιροὶ
πέρασαν φαρμακεροί.
Ἄπο τότε πόσα χρόνια
πέταξαν μὲ καταφρόνια.

Ἄπο τότε δὲν ἤκουσθη ποιητῆς μεγαλορρήμων,
καὶ κανεὶς κανεὶς στὸ γένος
δὲν τραγοῦδῆσε τὸ μένος
πολεμάρχων μας ἀλκίμων.

Κόσμος χαῖνος κ' ἀναιδής,
βλο κ' ἀφιλοτιμία,
χρόνοι μούντζαι κ' φτυσιὰς.

Κι' ὅπου γύριζες νὰ δῆς
ἔβλεπες ἔμπρός καὶ μία
προτομὴ Ἐπεισιπωσιὰς.

Θυμᾶσαι πῶς πονούσαμε, θυμᾶσαι πῶς ἐκλαίγαμε,
θυμᾶσαι ποῦ δὲν ἔπαυες μὲ μίγαισι νὰ μαλλώνης;
θυμᾶσαι τότε, ποῦ κ' οἱ δῶδ' ἴσ' ἄν Πατριάρχῃ λέ; αἰε;
πῶς μὰς θωρεῖς ἀκίνητος καὶ δὲν μὰς φασκελώνης;

Θυμᾶσαι πῶς μὰς ἔβλεπε σ' αὐτὰ χρόνια τῆς φεανάκης,
ποῦ δὲν μπορούσαν ἀπ' αὐτὰ νὰ γίνουνε καλλίτερα,
καὶ πῶς τὴν πατερίτσα τοῦ τὴν σήκωνε συχναίσι
νὰ σπᾶσῃ τὰ κεφάλια μας, ποῦ χανε μέσα πίτερα;

Πόσαις φοραῖς ἀνάσκελα
στρωμένους στὸ κρεββάτι
ἔδῃθην πάππων φάσκελα
κ' ἐφώναξα σπολλάτη.

Πόσαις δὲν ἄκουσα γι' αὐτὰ
τὸ φάσκελα τὰ ζῆλυτὰ
τὸ γένος ν' ἀλαλάζει.

Ἦτο φασκίλων ἐποχὴ,
κ' ἔπεσαν μούντζαι σὰν βροχὴ
καὶ μούντζαι σὰν χαλάζει.

Ἐκείνα τότε τάχαμε βρεθεῖκα καὶ στεφάνικα
καὶ μόνῃ περφηναίκα.
Μία φωλιὰ κηφηναρῶ
ὁ τόπος εἶχε γίνει,
καὶ τὴν ντροπὴ τοῦ γαῖουριου
τὴν ζήλευα κ' ἐκείνη.

Ἄφοβα τώρα προσκυνῶ
τὸν Πατριάρχῃ τὸν τρανὸ
μὲ κάθε μας σπλίτη.

Στάσου καὶ σὺ, βρέ φαριτᾶ,
καὶ σκούξε σ' ἄλους δυνατὰ
σὰν τὸν Βαλαωρίτη.

Πολέμων ἄγριος οἰσιμός,
ἀπ' ἄκρη σ' ἄκρη χαλασμός,
κτυπάτε, πολεμάρχοι.

Ἐμπρός ἔμπρός μὲ μὴ φωνή,
μὴ λησμονήτε τὸ σχοινί,
παιδιὰ, τοῦ Πατριάρχου.

Π.— Κι' ἐγὼ μὲ λύρα, Φασουλῆ, μεγάλη θὰ τονίσω,
κ' ἄλλοιῶς τὸν Πατριάρχῃ μας τώρα θὰ προσφωνήσω.

Στὸν ἀνδριάντα τοῦ Γρηγορίου, τοῦ Πατριάρχου τοῦ μαρτυρίου.

Πῶς μὰς θωρεῖς ἀκίνητος καὶ κανεὶς τὸ σταυρὸ σου;
τί τάχα συλλογίζεσαι; ποῦ νάναί τὸ νεῖρό σου;
Τώρα γλυκὸ χαμόγελο σ' αὐτὴν χεῖλιν σου χαράζει,
σήμερα μὲς σ' αὐτὴν στήθιν σου νέα καρδιά σπαράζει.

Τώρα λαμπρὸς φωτοβολεῖς,
τώρα δὲν μὰς μαλλόνεις,
τώρα κοντὰ δὲν μὰς κλειεῖ
γὰ νὰ μὰς φασκελώνης.

Τώρα σημαίνουν Ἐκκλησιαῖς,
μεσουρανεῖ τᾶστῆρι σου
σ' τὴν σκλαβωμένη γῆ.

Τώρα βροντοῦν ἀρκατωσιαῖς,
κ' ὑψόνεται τὸ χεῖρ σου
γὰ νὰ τῆς εὐλογῆ.

Μεγάλος πάνοπλος χορὸς
φονιάδες φοβερίζει,
καὶ γύρω κάποιος τρομερὸς
Ἐγκέλαδος μουγγρίζει.

Τώρα τονίζεται παιὰν σ' αὐτὸ φωτοστέφανό σου,
κ' ἡ θάλασσα, ποῦ δέχτηκε τότε τὸ λειψανό σου,

Τού Χαμίτ μεταφορά μέ Χανούμ κκι μέ μωρά.

θυμῶται λείψανα πολλὰ,
τοὺς πρώτους τοὺς καιροὺς τῆς,
κι' ἔμπρός σου σήμερα κυλῶ
ἐνδόξους τοὺς ἄρτους τῆς.

Ὁλόγυρά σου τὰ βουνὰ κι' αἱ λόγγοι χιοισμένοι
τὸν λυτρωτὴ τοὺς χαιρετοῦν... κόρη λευκοντυμένη,
σηκώνοντας ψηλά ψηλά τὰ σύμβολα τοῦ γένους,
δίνει ζωὴ σὲ λείψανα καὶ τάρους ξεχασμένους.

Πῶς μὰς θωρεῖς ἀκίνητος καὶ κάνεις τὸ σταυρὸ σου;
μέσ' στὸ Πανεπιστήμιο χιλιμιντρίζουν ἄτσια,
ραγιάδες, πού' ζυπνήσανε, φιλοῦν τὸ μάρμαρό σου,
κι' ὄνειρο βλέπουν μέ κλειστὰ καὶ μ' ἀνοικτὰ τὰ μάτια.

Τρομάζουν τύρανοι τρανοὶ
τῶν Γιουγκλῶδων κρότους,
τὸ μωτωμένο σου σχοινὶ
τὸ βλέπω στὸ λαμποῦ τους.

Λουφάζει σήμερ ἄτμια, καταραμένη γένηα,
κκι μέσ' ἀπὸ τὰ χέρια τῆς τὰ κατακατωμένια
ξεφεύγει μέ σαλπίσματα
κάθε Ραγιάς, δεσωτῆς,
καὶ τᾶτμα ραπίσματα
ξεσποῦν στὸ πρόσωπό τῆς.

Πῶς μὰς θωρεῖς ἀκίνητος;... σῆκω, Πατέρχ, σῆκω,
φεύγουν παλγοτουρκόγυφτοι καὶ παζαριῶν Ἐβραῖοι,
καὶ παπαδιαῖς ἐφώναζαν ἀπὸ τὸν Ἀβαρικὸ:
ἔισεις, τοῦ Λάμπρου τὰ παιδιὰ, καὶ σεις οἱ Μπιοσαραῖοι,
Σταυρὸς σημαίας γαλανῆς σὰν τὸν Ἀποσπερίτη
λαμποκοπῶ μέσ' στὸ παλῶ τῶν Μπιοσαραίων σπῆτι.

Ἕνας ἄτιος δικέφαλος ἄπάνω σου πετεῖται
κι' ἡ Πίνδος μέ τὸν Ὀλυμπο θαρρεῖς πῶς χαιρετεῖται.

Λύδουν τὰ χιόνια τὰ παλῶ,
καὶ τὸ παιδί τοῦ Βασιλῆα,
τρέχοντας μ' ἄλλ' ἀκράτητα,
πρῶτο πατεῖ τὰ πᾶττητα.

Τὸ βλέπω μέσα' στῆς βροχαῖς,
τὸ βλέπω μέσ' στὰ χιόνια,
τὸ συνοδεύουν προσευχαῖς,
τουφέκια καὶ κανόνια.

Νάτο... προβαίνει νικητῆς
κι' ἀτρόμητος ἐκδικητῆς
τοῦ βρόγγχου τοῦ λαμποῦ σου
κι' ἐκείνου τοῦ πνιγμοῦ σου.

Πῶς τὸ κυττάξεις, ἀγαλμα τοῦ κρεμασμένου ράσου;
Ἄγγελοι λές πῶς τὸ γυθοῦ
καὶ τᾶρματα τοῦ τᾶθλογοῦ
χέρια σὰν τὰ δικά σου.

Και μέ γαλόνη Στρατιγού καὶ Στρατηλάτου πρώτου
ἔχει παλάτι τὸ βουνὸ
καὶ σκέπασμα τὸν οὐρανὸ
κι' ἐλπὶδα τὸ Στρατό του.

Ἐστὴν Κιάφα νεκρανάστασις καὶ μέσα' στῆ Χειμάρρα,
γιορτάζει καὶ τὸ Μέτοσο μέ Ἀουθεριὰς λαχτάρα.
Ἐξῆπνησαν, ἐξῆπνησαν οἱ νεκρωμένοι δοῦλοι,
κι' ἀπὸ τὸν γέρο Δουναβὶ κι' ἀπὸ τὸ Κακοσοῦλι
ἀντιλαοῦν ξεφωνητὰ γὰ τὸ μνημόσυνό σου,
σημερινὴ παλληγκλητὰ δοξάζει γῆ καὶ πόντος,
κι' εἶναι μεγαλονάριο καὶ νεκρολιθὰν σου
τῶν τουφεκιῶν μας ὁ καπνός, τῶν κανονιῶν ὁ βρόντος.

Στολίζουν τὴν Κορῶνα μὰς σμαράγδινα καὶ ρουμπίνια,
φεγγολοῦν τὰ πέλαγα ἄσπρη Τένεδο, ἄσπρη Λήμνο,
καὶ ἄσπρου πέλαγου τὴν ἀπρὸ γοργόφτερα δελφίνα
θαρρεῖ πῶς ἀλάζουσε τῆς Λευθερίας τὸν ὕμνο.

Ὡ! τῆς ἡμέρας τῆς χρυσοῦσι!...

φεύγει φρικτὴ νυκτεῖα,
τώρα γυρίζουν Ὀδυσσεῖς
ἀπὸ τὴν ζηντεῖα,

καὶ βλέπουν ἐκθαμβοὶ καπνοὺς ἐστίας ἐλευθέρως
καὶ σταῶν δάκρυα χαρᾶς ἐστὸς κίλους τῆς μητέρας.

Τώρα γυρνουν μὲ τὸ καλὸ
μέσα σὲ σπῆττα πατρικά,
τώρα σ' ἐλεύθερο γυαλὸ
μαζὶ μὲ τὴν Αὐγούλα
παίζει κι' ἐκεῖν' ἢ Ναυσικᾶ
ἢ νοικοκυροπούλα.

Θυμασ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸ κι' ἐκεῖνη τὴν ἡμέρα
ὁ πεθαμμένος ποιητῆς τί' φώναζ' ἔδω πέρα;
τὸ μάρμαρό σου τὸ βουδὸ πῶς τότε θά' ζυπνήσῃ
ὅταν σὲ γῆ καὶ θάλασσα τὸ γένος ξεφωνήσῃ
τὸ φοβερό μὰς κήρυγμα... κτυπάτε, πολέμαρχοι,
μὴ λησιμονῆτε τὸ σγοινί, παιδιὰ, τοῦ Πατριάρχου.

Ὅχι, δὲν τὸ ξεχάσαμε, κι' ἔφαθα ἐκεῖν' ἢ μέρα,
ὅπου παντοῦ τὸ διαλαλεῖ τῶν ὅπλων μὰς ἢ σφαῖρα,
καὶ ζωντανεῖται μάρμαρα καθὼς τὸ μάρμαρό σου,
τὸ κελαδεῖ καὶ τῶν Φερῶν ὁ μάρτυς ἑστὸ πλευρὸ σου,
καὶ πρᾶσιζον σ' ἄκουσμα κινιριασμένου κήποι...
ὁ ποιητῆς ἀλλῆθε... Πατέρα, τί σου λείπει;

Μελεῖ κι' ὁ Φασουλῆς μετὰ χαρᾶς τρελλῆς.

Φ. — Πάμε νὰ δῆς, δρὲ Περικλῆ, τοὺς Τούρκους αἰχμαλώτους,
ἐκεῖ ἑστὸ Νέο Φάληρο ποὺ πῆγαν γιὰ καλὸ τους.
Δὲν κράτησαν τὸν λόγὸ τους οἱ παληρομασκαραδες
κι' ἤθελαν νὰ μὰς κάνουνε καὶ πάλι τὸν γχιουλέκα,
ἦλθαν μὲ τὰ γιασμακίκα των καὶ Τούρκισιας κυράδες,
κι' ἕνας Ἰμάμης σεβαστός, ποὺ θὰ σταλῆ ἰσὴ Μένικα.

Γιὰ τούτους φέστα καὶ πομπή,
ζητοῦνε καὶ μουχλιεμπί,
ζητοῦν κι' ἀτζέμ πιλάφι.

Κι' ὅλοι τοὺς λένε μπουχουρούμ,
καὶ τώρα κάνετε, γιαβρούμ,
γιὰ τὸ φαγι νισάφι.

Κι' ἐγὼ κανίζω ναργιλέ
καὶ γιὰ φοβέρα, δρὲ τρελλέ,
τοὺς δείχνω τὸ μαρκουσί μου.

Κι' αὐτοὶ γυροῦν παστουρμά,
καὶ σὰν τὴν γροθὸ μου ντομμά,
κερτέ σὰν τὸ παπουσί μου.

Ἦλθαν τραπο φεσάδες,
ἦλθαν στρατιῶγοὶ Πασάδες,
κι' ἄλλοι φέροντες τὰ πρώτα.

Καὶ Χανοὺμ μεγάλας βγαίνουν
καὶ ἑστὸ Λούνα Πάρι πηγαίνουν,
καὶ περνοῦν ζωῆ καὶ κίτα.

Πρόσμενες καὶ τὸ γιασμακί,
ἤ προσμενες τὸ πασομακί
νὰ τ' ἔδωμε κι' ἔδω πέρα;

Κύτταξέ το, κύτταξέ το,
καὶ τραγοῦδα, Περικλίτο,
καὶ τῆ Χιῶ μὰς ἐλευθέρα.

Ὅρσε μέσα ἑστὸ καθοῦκι
τοῦ Δερβίση, τοῦ Σοφῆ...
δρὲ διαβόντρου μου κολουκι,
τὰ περιμένε κι' αὐτὰ;

Τὰ προσμένετε καὶ τοῦτα;
φεύγουν τὰ καθάρματα...
φέρτεν τώρα τὰ γαλοῦτα,
φέρτεν τὰ σμαράκατα.

Ὁχονοῦς καὶ τούμπου τούμπου... θὰ χορέψω, θὰ πηδήσω,
καὶ τῆ Χιῶ θὰ τραγουδήσω.

Ὁχονοῦς, διαβόντρο γυροῦ, φεύγουν παληροτουρκαλάδες,
καὶ τοὺς πρᾶσιζον ἑστὸ φιλό Βρονταδοῦσοι καὶ Εὐλάδες.

Ὡ μαντάτο ζαφνικό,
ἐνθὸς δώσετε γιλιό
ἑστὸς λεβένταις τοῦ Στρατοῦ.

Κάθε Χιώτης ἀποκρέθει,
κι' ὁ μισὸ Ἰζανθὸς χορεύει
μὲ τὴν κούπα τὴν χρυσοῦ.

Ὡ πολὺπαθο νησί!..
δώσε μου νὰ πιῶ κρασί
μὲ τὴν κούπα τὴν χρυσοῦ.

Πάει πάει τὸ Στουχερό,
ποὺ τὸ φάγανε σαράκια...
δὲν θὰ βλέπουν πὰ ἰσὴ Χιῶ
τῆς Τουρκίας τὰ Γιαγκιλάκια.

Γεῖά σου, Χιῶ... μεγάλος οἶστρος ἡ χρυσοῦ πανηγυρί σου...
καὶ γιὰ τὴν ἐλευθεριά σου τί λαχτάρα ποὺ τὴν εἶχα!..
τρώγω καὶ τὸ λεμονάκι καὶ τὴν ροδοζάχαρῃ σου,
καὶ μασοῦ τὰ ταικούδα σου καὶ τὴν ζακουστὴ μαστίχα.

Κάτω ἑστὸ γυαλὸ κάτω ἑστὸ περιγιάλι,
πλένουν Χιώτισιας, κοντή,
μὰ τῆς τρώμαξε βροντή
κανονοῦ μεγάλη.

Λάμπε κι' ὁ γυαλό, λάμπε κι' ὁ κάμπος βλος,
τώρα καὶ ἰσὴ Χιῶ κροτεῖ,
νεραντζούλα φροντωτή,
Γιουανγλήδων Στόλος.